

شناسایی عوامل موثر در شکل گیری شهر یادگیرنده در منطقه ۶ شهرداری تهران

سوده بیات* - کارشناسی ارشد مدیریت امور شهری، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، تهران، ایران.

آرین قلی پور - دانشیار مدیریت دولتی گرایش سیاست گذاری، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، تهران، ایران.

علی اصغر پور عزت - دانشیار مدیریت دولتی گرایش خط و مشی گذاری، دانشکده مدیریت دانشگاه تهران، تهران، ایران.

چکیده

مقاله حاضر با هدف بررسی مفهوم شهر یادگیرنده و شناسایی عوامل موثر در شکل گیری این مفهوم در منطقه ۶ شهرداری تهران انجام گرفته است. به این منظور، ابتدا مفاهیم یادگیری سازمانی و سازمان یادگیرنده بررسی شده و سپس چارچوب نظری تحقیق بر مبنای ادبیات پیشین مشخص گشته است. این چارچوب شامل پنج متغیر اصلیمأموریت و استراتژی، آموزش خلاقیت و یادگیری، رهبری و توانمندسازی (مشارکت)، توسعه ارتباطات و همچنین نیروی کار دانشی است. همچنین بررسی ادبیات نشان می دهد که برای ایجاد و استمرار شهر یادگیرنده بایستی چند نهاد اصلی در شهر به عنوان نهادهای یادگیرنده فعالیت نمایند که عبارتند از: شهرداری، مدارس، مراکز آموزش علمی و کاربردی بزرگسالان، دانشگاهها و سازمانهای خصوصی متوسط و کوچک. در ادامه با استفاده از چارچوب نظری تحقیق پرسشنامه ای شامل ۹۲ سؤال برای سنجش متغیرهای شهر یادگیرنده در هر کدام از نهادهای شهری در منطقه ۶ شهرداری تهران طراحی و بین ۱۰۰ پرسشگر توزیع گردید. در مقاله حاضر، داده های حاصل از پرسش نامه های توزیع شده با استفاده از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف، تک نمونه ای برای توزیع های نرمال و آزمون علامت برای توزیع های غیر نرمال و تحلیل واریانس (ANOVA) تجزیه و تحلیل گردید. یافته های تحقیق نشان دهنده جایگاه منطقه ۶ شهرداری تهران بر مبنای ابعاد شهر یادگیرنده از نظر کارشناسان است. در انتهای مقاله، به بحث در مورد اهمیت مفهوم یادگیرندگی در شهر پرداخته شده و راهکارهایی جهت توسعه مفهوم شهر یادگیرنده ارائه می شود.

واژگان کلیدی: یادگیری مادام العمر، یادگیری سازمانی، سازمان یادگیرنده، اجتماع یادگیرنده، شهر یادگیرنده.

Factors Affecting the Incidence of Learning City in the 6th District of Tehran

Present study aims to investigate the concept of learning city and to identify affecting factors on building this concept in Tehran Municipality, borough 6. To this end, organizational learning and learning organization concepts are initially investigated and then a conceptual framework is devised based on previous literature. It includes five major variables including mission and strategy, creativity training and learning, leadership and empowerment (contribution), communication development and knowledge workers. Literature studying indicates that some main entities should act as learning organs to establish and keep on learning city including municipality, schools, adults' applied and scientific training centers, universities and SMEs. Then, a 92 - item questionnaire was devised to measure learning city variables in each urban organ in Tehran Municipality, borough 6 and it was distributed among 100 interviewers. In present paper, gathered data was analyzed by Kolmogorov - Smirnov test, single-sample t test for normal distributions and ANOVA. Research findings show scholars' opinions on the status of Tehran Municipality, borough 6, in terms of the aspects of a learning city. Finally, the importance of learning in city concept is discussed and guidelines are provided to develop learning city concept.

Keywords: Lifelong Learning, Organizational Learning, Learning Organization, Learning Community and Learning City.

* نویسنده مسئول مکاتبات، شماره تماس: ۰۹۱۲۳۶۳۲۰۸۱، رایانامه: soudeh.bayat@gmail.com

مقاله حاضر برگرفته از پایان نامه کارشناسی ارشد رشته مدیریت شهری تحت عنوان: شناسایی عوامل موثر بر بروز شهر یادگیرنده در منطقه ۶ شهرداری تهران، است که در دانشکده مدیریت دانشگاه تهران انجام شده است.

۱- مقدمه و بیان مساله

یادگیری به معنای انباشتن، اندیشیدن، استفاده از دانش، مهارت‌ها و نگرش‌های پیچیده است، به گونه‌ای که فرد یا گروه بتواند سازگاری فعالی با محیط‌های در حال تغییر خود داشته باشد. در عصر حاضر با توجه به تغییرات سریع تکنولوژی و رقابت جهانی توجه به نیروی انسانی و یادگیری در سازمان‌ها از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. اما مفهوم یادگیری در چرخه سیاست‌گذاری شهری کمتر مورد توجه بوده است. در آغاز قرن بیست و یکم، جهان خود را در میان تغییرات جهانی چشمگیری می‌یابد که شهرهای جهان در مرکز توجه این تغییرات هستند (Shikshantar, ۱۹۹۹: ۳). در جهان دانشی مدیران محلی و منطقه‌ای درک کرده‌اند، آینده موفق‌تر وابسته به توسعه سرمایه انسانی و اجتماعیشان است و موضوعاتی مانند شهر یادگیرنده مورد توجه مدیران و سیاست‌گذاران شهری قرار گرفته است. بنابراین تنها مؤسسات خصوصی نیستند که باید یاد بگیرند و با واقعیت‌های در حال تغییر اقتصاد نوآور منطبق شوند، بلکه علاوه بر آن بخش دولتی نیز دریافته است که باید اینچنین باشد. این نوع یادگیری شامل یادگیری تعاملی است که نیازمند توانایی خود آگاهی و یادگیری از موفقیت‌ها و شکست‌های گذشته است، به عبارت دیگر، یادگیری چگونه یاد گرفتن (Gertler, ۲۰۰۴: ۵۰)؛ بنابراین موجودیت انسان‌ها به عنوان بخشی از محیط در حال تغییر نیازمند تعریف مفاهیم جدید شهروندی است. چنین موقعیتی به آگاهی از یک تحول ضروری به سوی جامعه یادگیرنده فراخوانده می‌شود، اجتماعی که یادگیری در آن مستمر و مادام‌العمر است (Di Sivoa, ۲۰۱۰: ۵۳۵۰). مفهوم اجتماعات یادگیرنده به یک بدنه گسترده نظریات مرتبط با یادگیری و جامعه شناسی توجه نشان می‌دهد (Kilpatrick, ۲۰۰۳: ۹). شهرهای یادگیرنده، مثل همه جایگاه‌های اجتماعات یادگیرنده، محصول توسعه ساختار و فرایند نوآور است. فرایندهای توسعه‌ای با تصمیمات گرفته شده در خصوص اینکه چگونه منابع یادگیری در همه بخش‌های اجتماع (شهری، اقتصادی، آموزشی، عمومی و داوطلبانه) بسیج شوند، تعامل دارند (Faris, ۲۰۰۶: ۳۴). جنبش شهر

یادگیرنده یک پدیده جدید در حال نمایش در شهرها، شهرک‌ها و مناطق جهان است و به شکلی بالقوه یکی از قوی‌ترین و مهم‌ترین جنبش‌های زمان آشفته ما است. اغلب مدیران شهری ممکن است درباره آن شنیده باشند. در واقع مدیران محلی و منطقه‌ای درک کرده‌اند که آینده موفق‌تر وابسته به توسعه سرمایه انسانی و اجتماعی درونشان است و کلید این توسعه یادگیری است. این به معنی القای عادت یادگیری تا جای ممکن به شهروندان و تقویتشان برای اتحاد در ساختن اجتماعاتشان به عنوان جامعه یادگیرنده است (Longworth, ۲۰۰۶: ۱).

با این مقدمه، توجه به مفهوم یادگیری شهروندان در مدیریت شهری ضروری می‌نماید. در این پژوهش، مفهوم شهر یادگیرنده می‌باشد و هدف، نشان دادن عوامل موثر در شکل‌گیری این مفهوم است. در اینجا این پرسش مطرح می‌شود که شهر تهران بر اساس معیارهای شهر یادگیرنده در چه جایگاهی قرار دارد؟ و مهم‌تر از آن اینکه از نظر گام‌های ایجاد شهر یادگیرنده، تهران چه وضعیتی دارند؟ تبیین جایگاه هر کدام از عناصر اصلی شکل‌گیری شهر یادگیرنده در شهر تهران، مسئله‌ای است که می‌تواند به دقت بررسی شود و هدف اصلی این پژوهش است. این پژوهش به بررسی جایگاه هر یک از موارد مذکور در منطقه ۶ شهرداری تهران می‌پردازد. براین اساس، پژوهش حاضر، به دنبال پاسخ به سه سؤال اصلی است که به ترتیب زیر قابل بیان هستند:

سؤال اصلی ۱: شهر تهران بر اساس معیارهای شهر یادگیرنده در چه جایگاهی قرار دارد؟
سؤال اصلی ۲: شهر تهران از نظر گام‌های ایجاد شهر یادگیرنده در چه جایگاهی قرار دارد؟
سؤال اصلی ۳: هر کدام از عناصر اصلیشکل‌گیری شهر یادگیرنده در شهر تهران در چه جایگاهی قرار دارند؟
برای پاسخ به هر یک از سؤال‌ها اصلی فوق، در ادامه نوشتار حاضر ابتدا به مرور پیشینه تحقیق در زمینه مفهوم شهر یادگیرنده پرداخته می‌شود. سپس مدل مفهومی و روش تحقیق ارائه می‌شود. در ادامه یافته‌های تحقیق مورد بررسی قرار خواهد گرفت و در پایان به ارائه نتیجه گیری و مهم‌ترین پیشنهادات تحقیق پرداخته می‌شود.

مرور پیشینه تحقیق

۱-۲. یادگیری مادام‌العمر

یادگیری (اکتساب دانش، مهارت، نگرش و ارزش‌ها) یک فعالیت فطری انسان بر مبنای یک میل کلی برای ادراک و بدست آوردن مفاهیم اطراف است و یادگیری یک فرایند اجتماعی چند بعدی پیچیده است. بیشتر یادگیری‌ها که کسب می‌شود با، و یا از طریق دیگران است. یادگیری ما به شکلی در حال توسعه در سراسر عمرمان محاط شده است (از خانه، اجتماع، مدرسه تا محل کار و جهان گسترده‌تر). یادگیری به تغییر رفتار یا نگرش مان به عنوان فرد و گروه‌ها در اندازه‌ای که ما فعالیت داریم، منتج می‌شود. بنابراین یادگیری اغلب قابل اندازه‌گیری و قابل شرح است. همچنین یک فرایند تاریخی است به خاطر اینکه نسل‌های متوالی برای جمع‌آوری و انتقال تدریجی دانش، مهارت، نگرش و ارزش‌های گونه‌های مان همکاری کرده‌اند (Faris, 2006: 7). فعال کردن فرایندهای یادگیری مادام‌العمر به عنوان یک استراتژی اساسی در بهبود موقعیت‌ها از نقطه نظر اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و همچنین عامل بهبود کیفیت زندگی شهروندان مشخص شده است. برنامه ریزی و در دستور کار قرار دادن سیاست‌های حمایتی آموزش فرایندهای یادگیری به نظر می‌رسد، بهترین استراتژی برای تضمین یا بهبود موقعیت‌های توسعه اقتصادی برای هر اجتماع و غلبه بر استثناها و حاشیه‌های اقتصادی و اجتماعی شهروندان باشد (Di Sivoa, 2010: 5350). یادگیری مادام‌العمر توسعه توانایی‌های انسانی با استفاده از حمایت مستمر است، که افراد را برای کسب دانش، ارزش‌ها، مهارت‌ها و درک آنچه در طول زندگی‌شان نیاز دارند، بر می‌انگیزد و قوی می‌کند (Longworth, 2006: 62).

۲-۲. ابعاد یادگیری سازمانی و سازمان

یادگیرنده

در آغاز دهه ۱۹۸۰، مفهوم سازمان یادگیرنده توسط پژوهشگران و متخصصان مطرح شد. سازمان یادگیرنده به عنوان جایی که دانش کاملاً بکار می‌رود، ظرفیت گسترش می‌یابد، رفتار تغییر می‌کند و شایستگی کسب

می‌شود، تعریف شده است. مفهوم سازمان یادگیرنده به عنوان آرایش سازمانی در موارد زیر خلاصه می‌شوند:

- ۱- افراد را با بازخورد مستقیم برای عملکردشان آماده می‌کند
- ۲- بوروکراسی را برای ایجاد ابتکار و خلاقیت کاهش می‌دهد
- ۳- بر روی توسعه تخصص تمرکز می‌کند
- ۴- افراد را برای مشارکت در دانش سازمانی آماده می‌کند
- ۵- اجتماعات باز با حداقل مقاومت ایجاد می‌کند. با مرور این موارد، به نظر می‌رسد یادگیری سازمانی، یک روش بهتر و جدید سازمانی برای همه مؤسسات شناسایی کرده است (Teare, 1998: 49).

در یادگیری سازمانی یک سازمان دانش می‌سازد یا دانش موجود را بازسازی می‌کند (Humysman, 135: 2000). در حالی که در بحث سازمان‌های یادگیرنده، بر چه چیزی - سیستم‌ها، اصول و مشخصات سازمان‌هایی که یاد می‌گیرند و به عنوان یک موجودیت جمعی تولید می‌کنند، تمرکز می‌شود. اما در بحث یادگیری سازمانی بر اینکه یادگیری چگونه در سازمان رخ می‌دهد، مهارت‌ها، فرایندهای ایجاد می‌شود و نحوه به کارگیری دانش توجه می‌شود. در واقع، یادگیری سازمانی تنها یک جنبه سازمان یادگیرنده است (مارکوارت، ۱۳۸۵، ص ۷۶). یادگیری سازمانی استراتژی برای توسعه سازمان یادگیرنده است. در مفهوم سازمان یادگیرنده یک سازمان می‌تواند به عنوان یک نهاد یادگیرنده دیده شود، سازمان از افراد ساخته شده است و قبل از اینکه یادگیری سازمانی اتفاق بیفتد، افراد باید یاد بگیرند. سورینگا و ویردسما^۱ (۱۹۹۲) اشاره می‌کنند که یادگیری سازمانی تغییر در رفتار سازمان است. ضرورتاً، سازمان یادگیرنده فقط توانایی یادگیری را ندارد، بلکه همچنین در یادگیری نحوه یادگرفتن نیز توانا است. به عبارت دیگر، آن تنها در شایسته شدن توانا نیستند بلکه در شایسته ماندن نیز توانایی دارد (Hsien, 2010: 3794).

۳-۲. عوامل موثر در ایجاد شهر یادگیرنده

پیتر کرنز^۲، اجتماعات یادگیرنده را به عنوان اجتماعات خلاق در مشارکت برای یافتن روش‌های جدید انطباق با چالش تغییر و فراهم کردن فرصت‌های یادگیری در

1.Swieringa and Wierdsma
2.Peter Kearnz

سراسر زندگی در جهان تغییر مستمر تعریف می‌کند، آن را به عنوان چالش اجتماعات برای افراد می‌داند. یادگیری یک خدمت برای اجتماع می‌شود، به شکلی که شهروندان آتی در اجتماع محلی درگیر می‌شوند. (Longworth, ۲۰۰۶: ۳۳). یک شهر یادگیرنده طرح‌ها و استراتژی‌هایی برای تشویق خلق ارزش، رشد فردی و انسجام اجتماعی به واسطه توسعه توانایی‌های انسانی همه شهروندان ایجاد می‌کند. همچنین شهر یادگیرنده نیازهای یادگیری را از طریق مشارکت شناسایی می‌کند، نقاط قوت روابط نهادی و اجتماعی را جهت وقوع تغییرات فرهنگی در ادراک ارزش یادگیری انسانی استفاده می‌کند. شهرهای یادگیرنده آشکارا یادگیری را به عنوان روشی برای افزایش انسجام اجتماعی، احیا و توسعه اقتصادی که شامل همه بخش‌های اجتماع می‌شود، استفاده می‌کنند و به واسطه منابع کنار هم آورده می‌شوند. شهر یادگیرنده می‌تواند راه حل‌های محلی برای چالش‌های محلی ارائه دهد. در شهر یادگیرنده یک دیدگاه مشترک توسط شهروندان شهر در خصوص اینکه شهر کجاست و در آینده به کجا می‌رود، درک اینک نقش هر کدام از شهروندان در درک این دیدگاه مشترک چیست، وجود دارد، همچنین از توانایی بالقوه‌ها و فرصت‌های یادگیری و نگرش‌های مثبت یادگیری بین همه اعضا در همه سنین شهر آگهی می‌یابند (Shikshantar, ۱۹۹۹: ۴).

ایجاد یادگیری مادام‌العمر نیازمند، رشد شبکه‌های شهروندان یادگیرنده است که تمرکزشان بر روی ساختن روابط برای حمایت از افراد از طریق و به واسطه یادگیری است و فعالیت‌هایشان توسط موارد زیر حمایت می‌شود:

- ساختارهای ساده شده که به راحتی با دیگر نواحی خدمات عمومی همراه می‌شوند برای مثال بهداشت، مراقبت اجتماعی، پلیس اجتماع، رفاه، استخدام، خدمات اطلاعاتی.

- دولت محلی (شهرداری) و ترتیبات حکومتی‌نهادی مکمل که در سرتاسر شبکه‌های محلی فعالیت‌های یادگیرنده را بکار گرفته‌اند.

- توسعه درک نقش هسته‌ای نیروی کار یادگیرنده مادام‌العمر در دولت محلی (شهرداری) برای خلق یک

جامعه یادگیرنده مادام‌العمر

- بکارگیری زیر ساخت‌های یادگیری نوآور شامل بهترین افراد، مکان‌ها و فناوری را برای تشویق یادگیری
- ایجاد یک چارچوب تحصیلی و صلاحیتی، مانند سلسله مراتب هر شهروند، که هم گستره و هم رشد یادگیری مادام‌العمر را به عنوان تمایز از واحد‌های جداگانه یادگیری بزرگ‌سالان حمایت می‌کند (Sandbrook, ۲۰۰۹: ۵).

روشی است که مدیران شهری و شهروندان برای مواجه با این استراتژی‌ها پیش می‌گیرند، نشان دهنده راه رسیدن به موفقیت است. شهرها و مناطق یادگیرنده اتفاق نمی‌افتد مگر شوراهای، مدرسان، مدیران، کارکنان شهری، کارکنان اجتماعی، رهبران، ذی‌نفعان و حجم عمده‌ای از شهروندان خودشان تمایزشان را به موفقیت اعلام کنند و فعالانه مشارکت کنند. آن‌ها می‌توانند تنها ذینفع نباشند بلکه اداره کننده باشند (Longworth, ۲۰۰۶: ۵).

۲-۴. اجزای شهرهای یادگیرنده

۲-۴-۱. مدارس به عنوان سازمان یادگیرنده مدارس، در حالیکه خدمات آموزشی را به عنوان یک موسسه فراهم می‌آورند باید بهترین روش‌های ایجاد و ارائه دانش را آموزش دهند (Melek, ۱۷۱۳: ۲۰۰۹). چهار هدف در خصوص مدارس وجود دارد که با معیارهای شهر یادگیرنده مرتبط می‌شوند:

شهرهای یادگیرنده، مدارس را برای اندازه‌گیری عملکردشان به عنوان سازمان یادگیرنده در حدود منطقه یادگیرنده توانا می‌سازند. ۲- همه معیارهای یک مدرسه مدرن را برای نشان دادن نیازها و تقاضاهای در حال تغییر همه ذی‌نفعانشان (خانواده‌ها، دولت‌ها، معلمان، بچه‌ها و اعضای اجتماع) در جامعه یادگیرنده مادام‌العمر شناسایی می‌کنند. ۳- میزان همکاری مدارس را که ساختن مدرسه یادگیرنده می‌تواند به عنوان بخشی از آن باشد را می‌سنجند. ۴- می‌توانند به عنوان مبنای مقایسه با مدارس در دیگر مناطق عمل کنند (Longworth, ۲۰۰۶: ۱۱۲).

۲-۴-۲. مراکز آموزش علمی و کاربردی بزرگ سالان به عنوان سازمان یادگیرنده

ظهور یادگیری مادام‌العمر تمرکز زیادی بر روی یادگیری بزرگ‌سالان دارد، بنابراین واضح است که شرایط و روش‌های یادگیری برای ارضای میزان تقاضاها ممکن است ناکافی باشد. بنابراین شهرها و مناطق مجبور به ترکیب فناوری‌های ارتباطاتی، اطلاعاتی و رسانه‌ای برای پاسخ‌گویی به تقاضاها شوند. همچنین تعداد سازمان‌های خصوصی آموزش بزرگ‌سالان انتظار می‌رود در آینده رشد کنند (Longworth, ۲۰۰۶:۱۳۵).

۲-۴-۳. دانشگاه به عنوان سازمان یادگیرنده

دانشگاه‌ها در اغلب کشورها خارج از قلمرو دولت محلی و منطقه‌ای هستند اما توانایی درگیری در ساختن فرهنگ یادگیری مادام‌العمر در شهرها و مناطق، هدف تعداد زیادی گزارشات، مقالات، مدارک و کتاب‌های شان است. با توجه به مأموریت دانشگاه‌ها به عنوان مکانی که نقش رهبری در اجتماع محلی می‌پذیرند، آن را به خدمت می‌گیرند و شهروندان را در تحقق آن درگیر می‌کنند، می‌توانند شهر را به عنوان آزمایشگاه تحقیق درباره یادگیری ببینند. همچنین می‌توانند مجرای برای ارتباط با سایر نقاط در ابعاد ملی و بین‌المللی و ارائه ایده‌ها از آن طریق باشند. از طریق درگیر کردن افراد می‌توانند دانش و دیدگاه‌های جدید را به همه اجتماع منتشر کنند (Longworth, ۲۰۰۶:۱۱۷).

۲-۴-۴. سازمان‌های خصوصی به عنوان سازمان یادگیرنده

یادگیری تنها آنچه ما در مدرسه یاد می‌گیریم نیست، بلکه آنچه ما در کل زندگی کاری مان یاد می‌گیریم، است. نوآوری در فکر و عمل که امروز در مکان کار و توسط محل کار، شامل هر محل کاری، حتی مکانی در کسب و کار، مؤسسات، دانشگاه‌ها، اجتماعات مذهبی، در خانه، سیاست یا حتی خدمت وظیفه اتفاق می‌افتد، نشان دهنده یادگیری مادام‌العمر است. زندگی کاری جایی است که یادگیری شما اتفاق می‌افتد. هر مکان کاری که تلاش

برای ارزش‌گذاری، استفاده، ترغیب و توسعه یادگیری نکند، شکست می‌خورد (Longworth, ۲۰۰۶:۱۲۶).

۲-۴-۵. شهرداری (حکومت محلی) به عنوان سازمان یادگیرنده

در جهان جهانی شده قرن بیست و یکم تغییرات سریع غیرقابل اجتناب است بنابراین حکومت‌های محلی که به اندازه کافی منعطف و تطبیق‌پذیر باشند، برنده خواهند شد و به بهترین شکل منافع شهروندان را فراهم خواهند کرد. با توجه به این شرایط نیاز است همه سیاست‌گذاران و متخصصان در شهرها و مناطق به شکلی حساس در فرایند تغییر درگیر شوند و در نهایت همه شهروندان را از طریق مشاوره در همه مراحل و در همه سطوح در جریان آن قرار دهند و این شامل یک برنامه عظیم آموزشی برای همه فعالان در شهرها و مناطق و درج موضوعات شهر یادگیرنده در همه برنامه‌های توسعه مستمر است (Longworth, ۲۰۰۶:۷۲). حکومت محلی (شهرداری) در شهر یادگیرنده، نقش رهبری، هماهنگی، توسعه استراتژی، تخصیص منابع شهر یا منطقه را به عنوان یک سازمان یادگیرنده دارد، همچنین پشتیبانی از یادگیری و بازاریابی شهر یادگیرنده، حذف موانع، بسیج ذی‌نفعان، ایجاد فرهنگ یادگیری، شهروندی فعال، انجام پژوهش، ایجاد مسئولیت جهانی و فراهم کردن امکان دسترسی برای همه را بر عهده دارد (Longworth, ۲۰۰۶:۱۰۷). حکومت محلی (شهرداری) برای تحقق شهر یادگیرنده ابتدا باید برنامه‌ها و استراتژی‌هایی برای تشویق ایجاد ارزش، رشد شخصی و انسجام اجتماعی از طریق توسعه توانایی‌های انسانی همه شهروندان تدوین کند، بنابراین باید نیازهای یادگیری محلی را از طریق مشارکت شناسایی کند. همچنین از نقاط قوت روابط نهادی و اجتماعی برای ایجاد تغییر فرهنگی در درک از ارزش یادگیری انسانی استفاده می‌کنند. حکومت محلی (شهرداری) در شهر یادگیرنده آشکارا یادگیری را به عنوان یک روش ترغیب انسجام اجتماعی، احیاء و توسعه اقتصادی، که شامل همه بخش‌های اجتماع می‌شود از طریق محدوده‌ای از منابع که آن‌ها در کنار هم می‌آورند،

بکار می‌برد. شهر یادگیرنده تلاش می‌کند راه حل‌های محلی برای چالش محلی فراهم کند (shikshantar, ۱۹۹۹:۱). شهر یادگیرنده اغلب شهری است که روش‌های جدید اصول سازمان یافته یادگیری مادام‌العمر را از طریق سیاست‌ها و فعالیت‌های همه‌ذی‌نفعان رفر می‌گیرد. از این رو منابع یادگیری همه‌پنج‌بخش اجتماع در پاسخ به تغییرات و چالش‌های مستمر اجتماع و اقتصاد دانش‌مبنای پدیدار بسیج شده است (faris, ۲۰۰۶:۴۱).

۲-۵. مدل مفهومی

با مرور پیشینه تحقیق، مدل مفهومی را می‌توان به صورت نمودار شماره ۱ ترسیم نمود. در مدل مذکور، اجزای شهر یادگیرنده شامل:

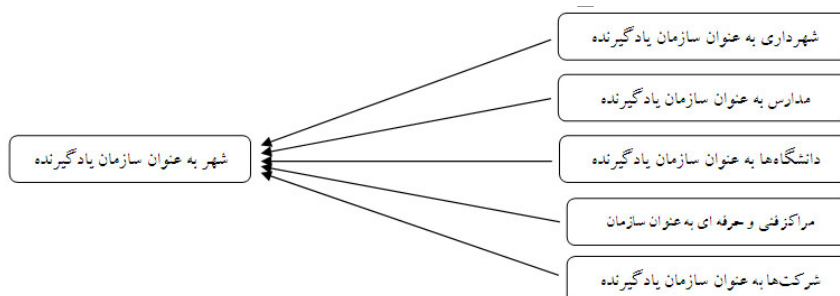
- ۱- شهرداری به عنوان سازمان یادگیرنده؛
- ۲- مدارس به عنوان سازمان یادگیرنده؛
- ۳- مراکز آموزش علمی و کاربردی بزرگسالان به عنوان سازمان یادگیرنده؛
- ۴- سازمان‌های خصوصی به عنوان سازمان یادگیرنده؛
- و
- ۵- دانشگاه‌های به عنوان سازمان یادگیرنده بررسی شده‌اند.

در راستای بررسی سؤال‌های پژوهش، این تحقیق در سه زمینه، بررسی جایگاه شهر تهران بر اساس معیارهای شهر یادگیرنده، بررسی جایگاه شهر تهران بر اساس گام‌های ایجاد شهر یادگیرنده، بررسی جایگاه سازمان‌های تشکیل دهنده شهر یادگیرنده بر اساس معیارهای سازمان یادگیرنده انجام گردیده است؛ به این صورت که در

سازمان‌های تشکیل دهنده شهر یادگیرنده، کنشگران یادگیری شهری مورد توجه قرار گرفته‌اند که عبارت از: مدیران شهری، اساتید دانشگاه، کارشناسان آموزش و پرورش، مدیران و کارشناسان سازمان‌های خصوصی بودند.

۳. روش شناسی تحقیق

در تحقیق کنونی با مطالعه و بررسی پیشینه موضوع به تبیین جنبه‌های مختلف یادگیرندگی و شهر یادگیرنده با توجه به وضعیت موجود شهر تهران از طریق پرسشنامه پرداخته شد. بنابراین از روش پیمایش به عنوان یک روش کمی برای گردآوری و تحلیل داده‌ها، استفاده گردیده است. همچنین پژوهش حاضر از نظر هدف پژوهش، توصیفی است، به این دلیل که با هدف تبیین ابعاد مختلف شهر یادگیرنده در منطقه ۶ شهرداری تهران انجام گردیده است. این پژوهش از نظر عمق مطالعه، کاربردی-توسعه‌ای است. در این تحقیق، پس از بررسی پیشینه تحقیق و مورد کاوی، پرسش‌نامه متناسب طراحی گردید. در این تحقیق از روش نمونه‌گیری تصادفی استفاده شده است. به دلیل تخصصی بودن موضوع، جامعه آماری شامل پنج گروه از خبرگان و کارشناسان که در سازمان‌های مرتبط با مفهوم شهر یادگیرنده فعالیت دارند، می‌باشد. سطوح مختلف تحصیلی، رده‌های شغلی متفاوت، تنوع سازمان‌های محل خدمت، جامعه آماری مناسبی را برای انجام یک پژوهش کاربردی و توصیفی، که نتایج آن قابل تعمیم باشد، فراهم می‌آورد. نمونه آماری پس از محاسبات لازم تعداد نمونه برابر با ۷۸ به دست آمد. هنگام جمع‌آوری

نمودار ۱. مدل مفهومی؛ ماخذ: نگارندگان.

اطلاعات، برای اطمینان ۱۰۰ پرسشنامه توزیع شد و در نهایت ۸۰ پرسشنامه کاملاً تکمیل شده، در تحلیل مورد استناد قرار گرفت. داده‌های این تحقیق از طریق توزیع پرسشنامه‌ای با ۴ سؤال عمومی و ۹۲ سؤال برای سنجش متغیرهای مستقل جمع‌آوری شدند. همه گویه‌ها با مقیاس پنج‌گزینه‌ای طیف لیکرت طراحی شدند. در تحقیق حاضر ۵ متغیر مورد بررسی قرار گرفته است که عبارتند از: ۱- مأموریت و استراتژی، ۲- آموزش خلاقیت و یادگیری، ۳- رهبری و توانمندسازی (مشارکت)، ۴- توسعه ارتباطات، ۵- توانمندسازی نیروی کار دانشی.

گویه‌های مورد استفاده برای آزمون فرضیات پژوهش، پس از انجام مصاحبه‌ها و مطالعات منابع و پژوهش‌های مرتبط، استخراج گردیده است. برای تعیین پایایی آزمون نیز از روش آلفای کرونباخ استفاده شده است. با توجه به نتایج حاصل از محاسبه پایایی آزمون، مقادیر پایایی بدست آمده برای کل مقیاس و خرده مقیاس‌ها از سطح حداقل ۷۰٪ بالاتر بوده و بنابراین پرسش‌نامه مورد استفاده از پایایی خوبی برخوردار است. به منظور تجزیه و تحلیل داده‌های گردآوری شده از این پرسش‌نامه‌ها از نرم افزار SPSS استفاده گردید و سطح خطای ۵٪ برای آزمون فرضیه‌ها در نظر گرفته شد. برای تعیین همگونی اطلاعات تجربی با توزیع‌های آماری منتخب از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف (KS) استفاده شد. فرضیه‌های آماری در این تحقیق به صورت زیر هستند:

متغیر دارای توزیع مورد نظر است H_0 :

متغیر دارای توزیع مورد نظر نیست H_1 :

آماره آزمون برابر با حداکثر قدر مطلق تفاضل فراوانی مشاهده شده نسبی تجمعی از فراوانی نظری نسبی تجمع است، یعنی:

$$D_n = \text{Maximum} |F_e - F_o|$$

که در آن F_e و F_o به ترتیب فراوانی نظری نسبی تجمعی و فراوانی مشاهده شده نسبی تجمعی و n درجه آزادی می‌باشند. اگر آماره آزمون از مقدار محاسبه شده جدول کوچک‌تر باشد فرض صفر پذیرفته می‌شود و در غیر این صورت رد می‌شود. برای فرض‌هایی با توزیع نرمال از

آزمون میانگین تک جامعه استفاده شده است. آماره t در این آزمون دارای درجه آزادی $n-1$ بوده و به کمک رابطه زیر محاسبه می‌شود. در این رابطه \bar{x} میانگین نمونه، $S_{\bar{x}}$ خطای معیار \bar{x} بوده که به صورت $S_{\bar{x}} = \frac{s}{\sqrt{n}}$ محاسبه می‌شود.

$$t = \frac{\bar{x} - \mu_c}{S_{\bar{x}}}$$

نتیجه این آزمون شامل دو خروجی می‌باشد. خروجی اول آمار توصیفی مربوط به آزمون فرض را ارائه می‌کند و اعداد محاسبه شده به ترتیب تعداد داده‌ها، میانگین، انحراف معیار و خطای معیار میانگین را نشان می‌دهد (مؤمنی، ۱۳۸۹، ص ۶۸). نتایج آزمون آمار توصیفی نشان می‌دهد که مقدار میانگین نمونه از ۳ کوچک‌تر است ولی این موضوع باید از طریق آمار استنباطی (آزمون فرض یا فاصله اطمینان) تایید شود.

با توجه به مقادیر حد بالا^۱ و حد پایین^۲ می‌توان گفت:

۱- هرگاه حد پایین و بالا مثبت باشد، میانگین از مقدار مورد آزمون بزرگ‌تر است.

۲- هرگاه حد پایین و بالا منفی باشد، میانگین از مقدار مورد آزمون کوچک‌تر است.

۳- هرگاه حد پایین و حد بالا مثبت باشد، میانگین با مقدار مورد آزمون تفاوت معنی داری ندارد (مؤمنی، ۱۳۸۹، ص ۷۱).

برای فرض‌های غیرنرمال از آزمون علامت استفاده شده است. فرضیات آزمون مانند آزمون T می‌باشد و روش کار بدین صورت است که هر یک از مقادیر نمونه از میانگین مورد ادعا کم می‌شود. هر نمونه پنجاه درصد احتمال دارد که بزرگ‌تر از مقدار میانگین باشد. بنابراین تعداد این نمونه‌های بزرگ‌تر از میانگین (x)، توزیع دو جمله‌ای با پارامترهای n و np دارد که در آن P برابر یک دوم است. اگر تعداد نمونه کم باشد به جدول احتمال‌های تجمعی دو جمله‌ای مراجعه می‌کنیم ولی اگر n بزرگ باشد توزیع نرمال تقریب خوبی برای دو جمله‌ای است. در اینصورت آماره آزمون عبارتست از:

$$z = \frac{x - np_0}{\sqrt{np_0(1-p_0)}} \quad \text{و} \quad p_0 = \frac{1}{2}$$

1. Upper
2. Lower

برای آزمون فرضی به شکل مقابل چنانچه آماره Z محاسبه شده از Z جدول بزرگتر باشد فرض H_0 رد می‌شود (آذر و مؤمنی، ۱۳۸۳، ص ۲۸۶).

در این آزمون فرض تساوی میانگین متغیر فوق با مقدار متوسط طیف پنج تایی لیکرت یعنی عدد ۳ بررسی می‌شود. فرض صفر نشان دهنده کوچک‌تر بودن میانگین متغیر از عدد ۳ و در نتیجه عدم تأثیر متغیر است و برعکس فرض مقابل نشانگر تأثیر متغیر است.

فرض H_0 و H_1 بدین صورت می‌باشند:

میانگین متغیر در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق): $H_0 \mu \leq 3$

میانگین متغیر در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان بالا است. (فرض مخالف): $H_1 \mu \leq 3$

همچنین در مقاله حاضر برای مقایسه نظر پاسخگویان از تحلیل واریانس (ANOVA) استفاده شده است. برای شناسایی نقاط اختلاف بین شرکت کنندگان تحقیق کنونی نیز (بر اساس معیار سطح تحصیلات، سازمان محل خدمت و پست سازمانی) از آزمون تعقیبی LSD استفاده شده است.

تحصیلات کارشناسی ارشد و ۱۲٫۵٪ دارای تحصیلات دکتری هستند. همچنین ۱٫۲٪ از کل مجموع پاسخ دهندگان در مورد مدرک تحصیلی خود اطلاعاتی ارائه ندهاند. این اطلاعات نشان دهنده آن است که پاسخ دهندگان پرسش نامه تحقیق کنونی از سطح تحصیلات نسبتاً بالایی برخوردار هستند.

همچنین توزیع فراوانی پست سازمانی کنشگران نشان می‌دهد که ۶٫۲٪ از شرکت کنندگان تحقیق حاضر عضو هیئت علمی، ۲۱٫۲٪ مدیر اجرایی، ۷٫۵٪ مدیر ارشد، ۶٫۲٪ مشاور و ۵۰٪ کارشناس هستند. با توجه به اینکه افرادی از در سطوح مختلف سازمانی در این پژوهش حضور داشته‌اند، نتایج پژوهش می‌تواند با توجه به اطلاعات به دست آمده به واقعیت نزدیک‌تر باشد. با توجه به اطلاعات به دست آمده از پاسخ دهندگان، توزیع آماری سازمان محل خدمت شرکت کنندگان به ترتیبی است که ۱۶٫۲٪ در بخش خصوصی، ۲۰٪ در آموزش و پرورش، ۴۷٫۵٪ در شهرداری و ۱۵٪ در دانشگاه فعالیت دارند. با توجه به اینکه مدیریت شهری نقش اصلی را در توسعه استراتژی‌های شهر یادگیرنده دارند در این پژوهش تلاش شده است بیشتر نظرات از سوی افراد فعال در شهرداری‌ها باشد.

۴-۲. تجزیه و تحلیل داده‌ها

در این بخش و برای تحلیل داده‌ها، از آمار توصیفی و آمار استنباطی استفاده گردید. در بخش آمار توصیفی، داده‌ها با استفاده از جداول فراوانی و نمودارهای متناسب توصیف گردیده است و در بخش آمار استنباطی، از انواع آزمون‌ها برای تجزیه و تحلیل محتوای پرسشنامه‌ها بهره گرفته شد. از جمله اهداف مطالعه حاضر، بررسی موقعیت جاری شهر تهران و سازمان‌های مورد بررسی در خصوص معیارهای شهر یادگیرنده می‌باشد.

۴-۱. تجزیه و تحلیل توصیفی داده‌ها

تجزیه و تحلیل توصیفی داده‌ها در این تحقیق نشان می‌دهد که در خصوص سطح تحصیلات، ۵۵٪ از شرکت کنندگان دارای مدرک کارشناسی، ۳۱٫۲٪ دارای

۴-۲. آزمون فرضیه‌های پژوهش

۴-۲-۱. جایگاه شهر تهران بر اساس معیارهای شهر یادگیرنده

سؤال نخست تحقیق کنونی به بررسی این مسئله می‌پردازد که شهر تهران بر اساس معیارهای شهر یادگیرنده در چه جایگاهی قرار دارد؟ نتیجه حاصل از آزمون هادر جدول ۱ به شکل خلاصه نشان داده شده است.

از آنجا که مقدار Sig آزمون در متغیرهای مأموریت و استراتژی، آموزش خلاقیت و یادگیری، رهبری و توانمندسازی بیشتر از ۰٫۰۵ است، فرض صفر نرمال بودن توزیع متغیرها تأیید می‌شود و بنابراین برای ادامه بررسی‌ها باید از آزمون پارامتریک مقایسه میانگین تک نمونه ای استفاده نمود. در خصوص متغیرهای توسعه ارتباطات و توانمندسازی نیروی کار دانشی مقدار Sig کمتر از ۰٫۰۵

جدول ۱. خلاصه یافته های جایگاه شهر تهران براساس معیارهای شهر یادگیرنده؛ ماخذ: نگارندگان.

سؤال اصلی	سؤال فرعی	نوع توزیع داده‌ها	فرض محقق	نتیجه آزمون فرضیه
شهر تهران بر اساس معیارهای شهر یادگیرنده در چه جایگاهی قرار دارد؟	بر اساس معیار مأموریت و استراتژی در چه جایگاهی قرار دارد؟	نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس معیار آموزش خلاقیت و یادگیری در چه جایگاهی قرار دارد؟	نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس معیار رهبری و توانمندسازی در چه جایگاهی قرار دارد؟	نرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق
	بر اساس معیار ارتباطات در چه جایگاهی قرار دارد؟	غیر نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس معیار نیروی کار دانشی در چه جایگاهی قرار دارد؟	غیر نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق

پذیرفته می‌شود. یعنی میانگین متغیر توسعه ارتباطات در شهر یادگیرنده در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است (فرض محقق).

• در خصوص متغیر توانمندسازی نیروی کار دانشی از آنجا که مقدار sig آزمون کوچک‌تر از ۰/۰۵ است و تعداد تفاوت‌های مثبت بیشتر از تعداد تفاوت‌های منفی است فرض صفر پذیرفته می‌شود. یعنی میانگین متغیر توانمندسازی نیروی کار دانشی در شهر یادگیرنده در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

۴-۲-۲. بررسی شهر تهران از نظر گام‌های ایجاد شهر یادگیرنده

سؤال دوم تحقیق کنونی به بررسی این مسئله می‌پردازد که شهر تهران بر اساس معیارهای گام‌های شهر یادگیرنده در چه جایگاهی قرار دارد؟ نتیجه حاصل از آزمون‌ها در جدول ۲ به شکل خلاصه نشان داده شده است.

• از آنجا که مقدار Sig آزمون در متغیر هایگام‌های آموزش خلاقیت و یادگیری، رهبری و توانمندسازی، توسعه ارتباطات بیشتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر نرمال بودن توزیع متغیرها تایید می‌شود و بنابراین برای ادامه بررسی‌ها باید از آزمون پارامتریک مقایسه میانگین تک نمونه ای استفاده نمود. در خصوص متغیرهای مأموریت و استراتژی و توانمندسازی نیروی کار دانشی مقدار Sig

است، فرض صفر نرمال بودن توزیع متغیرها رد می‌شود و برای ادامه بررسی‌ها باید از آزمون ناپارامتریک استفاده کرد. فرض صفر نشان دهنده کوچک‌تر بودن میانگین متغیر از عدد ۳ و فرض مقابل نشانگر تأثیر متغیر مورد بررسی است.

• در خصوص متغیر مأموریت و استراتژی با توجه به اینکه حد پایین و حد بالا با هم دیگر هم علامت هستند، می‌توان نتیجه گرفت که میانگین متغیر مذکور در شهر یادگیرنده در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

• در خصوص متغیر آموزش خلاقیت و یادگیری با توجه به اینکه حد پایین و حد بالا با هم دیگر هم علامت هستند می‌توان نتیجه گرفت که میانگین متغیر آموزش خلاقیت و یادگیری در شهر یادگیرنده در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

• در خصوص متغیر رهبری و توانمندسازی از آنجا که حد بالا میانگین‌ها مثبت و حد پایین میانگین‌ها منفی است (هم علامت نیستند)، فرض صفر پذیرفته نشده و بنابراین می‌توان اظهار نمود که شهر تهران در وضعیت کنونی از نظر متغیر رهبری و توانمندسازی در وضعیت پایین قرار ندارد.

• در خصوص متغیر توسعه ارتباطات از آنجا که مقدار sig آزمون کوچک‌تر از ۰/۰۵ است و تعداد تفاوت‌های مثبت بیشتر از تعداد تفاوت‌های منفی است فرض صفر

جدول ۲. خلاصه یافته های گام های ایجاد شهر یادگیرنده در شهر تهران؛ ماخذ: نگارندگان.

سؤال اصلی	سؤال فرعی	نوع توزیع داده ها	فرض محقق	نتیجه آزمون فرضیه
شهر تهران از نظر گام های ایجاد شهر یادگیرنده در چه جایگاهی قرار دارد؟	بر اساس گام تدوین مأموریت و استراتژی در چه جایگاهی قرار دارد؟	غیر نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس گام آموزش خلاقیت و یادگیری در چه جایگاهی قرار دارد؟	نرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق
	بر اساس گام رهبری و توانمندسازی در چه جایگاهی قرار دارد؟	نرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق
	بر اساس گام توسعه ارتباطات در چه جایگاهی قرار دارد؟	نرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق
	بر اساس گام توانمندسازی نیروی کار دانشی در چه جایگاهی قرار دارد؟	غیر نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق

و تعداد تفاوت های مثبت بیشتر از تعداد تفاوت های منفی است فرض صفر پذیرفته می شود. این بدان معنی است که میانگین متغیر گام های توانمندسازی نیروی کار دانشی در شهر یادگیرنده در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

۴-۲-۳. اجزای تشکیل دهنده شهر یادگیرنده
در بخش سوم پرسشنامه به بررسی این موضوع پرداخته شد که هر کدام از عناصر اصلی شکل گیری شهر یادگیرنده در شهر تهران بر اساس متغیرهای مورد بررسی از نظر کنشگران در چه جایگاهی قرار دارند.

۴-۲-۳-۱. شهرداری به عنوان سازمان یادگیرنده

سؤال فرعی مذکور در تحقیق کنونی به بررسی این مسئله می پردازد که شهرداری بر اساس معیارهای سازمان یادگیرنده در چه جایگاهی قرار دارد؟ نتیجه حاصل از آزمون ها در جدول ۳ به شکل خلاصه نشان داده شده است.

از آنجا که مقدار Sig آزمون در متغیر رهبری و توانمندسازی بیشتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر نرمال بودن توزیع متغیرها تایید می شود و بنابراین برای ادامه بررسی ها باید از آزمون پارامتریک مقایسه میانگین تک نمونه ای استفاده نمود. در خصوص متغیرهای مأموریت و

کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر نرمال بودن توزیع متغیرها رد می شود.

• از آنجا که مقدار sig آزمون کوچک تر از ۰/۰۵ است و تعداد تفاوت های مثبت بیشتر از تعداد تفاوت های منفی است فرض صفر پذیرفته می شود. این بدان معنی است که میانگین متغیر مأموریت و استراتژی در شهر یادگیرنده در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

• از آنجا که حد بالا میانگین ها مثبت و حد پایین میانگین ها منفی است (هم علامت نیستند)، فرض صفر پذیرفته نشده و بنابراین می توان اظهار نمود که شهر تهران در وضعیت کنونی از نظر متغیر گام های آموزش خلاقیت و یادگیری در وضعیت پایین قرار ندارد.

• از آنجا که حد بالا میانگین ها مثبت و حد پایین میانگین ها منفی است (هم علامت نیستند)، فرض صفر پذیرفته نشده و بنابراین می توان اظهار نمود که شهر تهران در وضعیت کنونی از نظر متغیر گام های رهبری و توانمندسازی در وضعیت پایین قرار ندارد.

• از آنجا که حد بالا میانگین ها مثبت و حد پایین میانگین ها منفی است (هم علامت نیستند)، فرض صفر پذیرفته نشده و بنابراین می توان اظهار نمود که شهر تهران در وضعیت کنونی از نظر متغیر گام های آموزش توسعه ارتباطات در وضعیت پایین قرار ندارد.

• از آنجا که مقدار sig آزمون کوچک تر از ۰/۰۵ است

جدول ۳. خلاصه یافته های بررسی شهرداری؛ ماخذ: نگارندگان.

سؤال اصلی	سؤال فرعی	نوع توزیع داده ها	فرض محقق	نتیجه آزمون فرضیه
شهرداری ها به عنوان سازمان یادگیرنده در شهر تهران در چه جایگاهی قرار دارند؟	بر اساس معیار مأموریت و استراتژی در چه جایگاهی قرار دارند؟	غیرنرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس معیار آموزش خلاقیت و یادگیری در چه جایگاهی قرار دارند؟	غیرنرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس معیار رهبری و توانمندسازی در چه جایگاهی قرار دارند؟	نرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق
	بر اساس معیار ارتباطات در چه جایگاهی قرار دارند؟	غیرنرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس معیار نیروی کار دانشی در چه جایگاهی قرار دارند؟	غیرنرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق

شهرداری ها در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

• از آنجا که مقدار sig آزمون بزرگ تر از ۰/۰۵ است مقابل پذیرفته می شود. این امر نشان می دهد که میانگین متغیر توانمندسازی نیروی کار دانشی در شهرداری ها در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین نیست.

۲-۳-۲-۴. سازمان های متوسط و کوچک به عنوان سازمان یادگیرنده

سؤال فرعی بعدی در تحقیق کنونی به بررسی این مسئله می پردازد که سازمان های متوسط و کوچک بر اساس معیارهای سازمان یادگیرنده در چه جایگاهی قرار دارد؟ نتیجه حاصل از آزمون ها در جدول ۴ به شکل خلاصه نشان داده شده است.

از آنجا که مقدار Sig آزمون در متغیرهای رهبری و توانمندسازی و توسعه ارتباطات بیشتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر نرمال بودن توزیع متغیرها تایید می شود و بنابراین برای ادامه بررسی ها باید از آزمون پارامتریک مقایسه میانگین تک نمونه ای استفاده نمود. در خصوص متغیرهای مأموریت و استراتژی، آموزش خلاقیت و یادگیری و توانمندسازی نیروی کار دانشی مقدار Sig کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر نرمال بودن توزیع متغیرها رد می شود و برای ادامه بررسی ها باید از آزمون ناپارامتریک استفاده کرد.

استراتژی، آموزش خلاقیت و یادگیری، توسعه ارتباطات و توانمندسازی نیروی کار دانشی مقدار Sig کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر نرمال بودن توزیع متغیرها رد می شود و برای ادامه بررسی ها باید از آزمون ناپارامتریک استفاده کرد.

• از آنجا که مقدار sig آزمون کوچک تر از ۰/۰۵ است و تعداد تفاوت های مثبت بیشتر از تعداد تفاوت های منفی است فرض صفر پذیرفته می شود. یعنی میانگین متغیر مأموریت و استراتژی در شهرداری ها در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

• از آنجا که مقدار sig آزمون کوچک تر از ۰/۰۵ است و تعداد تفاوت های مثبت بیشتر از تعداد تفاوت های منفی است فرض صفر پذیرفته می شود. میانگین متغیر آموزش خلاقیت و یادگیری در شهرداری ها در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

• از آنجا که حد بالا میانگین ها مثبت و حد پایین میانگین ها منفی است (هم علامت نیستند)، فرض صفر پذیرفته نشده و بنابراین می توان اظهار نمود که شهرداری ها در وضعیت کنونی از نظر متغیر رهبری و توانمندسازی در وضعیت پایین قرار ندارند.

• از آنجا که مقدار sig آزمون کوچک تر از ۰/۰۵ است و تعداد تفاوت های مثبت بیشتر از تعداد تفاوت های منفی است فرض صفر پذیرفته می شود. بدین ترتیب می توان نتیجه گرفت که میانگین متغیر توسعه ارتباطات در

جدول ۴. خلاصه یافته های بررسی سازمان های متوسط و کوچک؛ ماخذ: نگارندگان.

سؤال اصلی	سؤال فرعی	نوع توزیع داده ها	فرض محقق	نتیجه آزمون فرضیه
سازمان های متوسط و کوچک به عنوان سازمان یادگیرنده در شهر تهران در چه جایگاهی قرار دارند؟	بر اساس معیار مأموریت و استراتژی در چه جایگاهی قرار دارند؟	غیرنرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق
	بر اساس معیار آموزش خلاقیت و یادگیری در چه جایگاهی قرار دارند؟	غیرنرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق
	بر اساس معیار رهبری و توانمندسازی در چه جایگاهی قرار دارند؟	نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس معیار توسعه ارتباطات در چه جایگاهی قرار دارند؟	نرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق
	بر اساس معیار نیروی کار دانشی در چه جایگاهی قرار دارند؟	غیرنرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق

توانمندسازی نیروی کار دانشی در سازمان های متوسط و کوچک در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است.

۴-۲-۳-۳. دانشگاه ها به عنوان سازمان یادگیرنده

سؤال فرعی مذکور در تحقیق کنونی به بررسی این مسئله می پردازد که دانشگاه ها بر اساس معیارهای سازمان یادگیرنده در چه جایگاهی قرار دارد؟ نتیجه حاصل از آزمون ها در جدول ۵ به شکل خلاصه نشان داده شده است.

از آنجا که مقدار Sig آزمون در متغیرهای مأموریت و استراتژی و رهبری و توانمندسازی بیشتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر نرمال بودن توزیع متغیرها تایید می شود و بنابراین برای ادامه بررسی ها باید از آزمون پارامتریک مقایسه میانگین تک نمونه ای استفاده نمود. در خصوص متغیرهای آموزش خلاقیت و یادگیری، توسعه ارتباطات و توانمندسازی نیروی کار دانشی مقدار Sig کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر نرمال بودن توزیع متغیرها رد می شود و برای ادامه بررسی ها باید از آزمون ناپارامتریک استفاده کرد.

با توجه به اینکه حد پایین و حد بالا با هم دیگر هم علامت هستند می توان نتیجه گرفت که میانگین متغیر مأموریت و استراتژی در دانشگاه ها در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

• از آنجا که مقدار sig آزمون بزرگ تر از ۰/۰۵ است فرض صفر رد شده و فرض مقابل پذیرفته می شود. این یافته نشان می دهد که میانگین متغیر مأموریت و استراتژی در سازمان های متوسط و کوچک در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین نیست.

• از آنجا که مقدار sig آزمون بزرگ تر از ۰/۰۵ است و تعداد تفاوت های مثبت بیشتر از تعداد تفاوت های منفی است فرض صفر رد می شود و فرض مقابل پذیرفته می شود. یعنی میانگین متغیر آموزش خلاقیت و یادگیری در سازمان های متوسط و کوچک در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین نیست.

• با توجه به اینکه حد پایین و حد بالا با هم دیگر هم علامت هستند می توان نتیجه گرفت که میانگین متغیر رهبری و توانمندسازی در سازمان های متوسط و کوچک در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

• از آنجا که حد بالا میانگین ها مثبت و حد پایین میانگین ها منفی است (هم علامت نیستند)، فرض صفر پذیرفته نشده و بنابراین می توان اظهار نمود که سازمان های متوسط و کوچک در وضعیت کنونی از نظر متغیر توسعه ارتباطات در وضعیت پایین قرار ندارند.

• از آنجا که مقدار sig آزمون کوچک تر از ۰/۰۵ است و تعداد تفاوت های مثبت بیشتر از تعداد تفاوت های منفی است فرض صفر پذیرفته می شود. میانگین متغیر

جدول ۵. خلاصه یافته های بررسی دانشگاه‌ها؛ ماخذ: نگارندگان.

سؤال اصلی	سؤال فرعی	نوع توزیع داده‌ها	فرض محقق	نتیجه آزمون فرضیه
دانشگاه‌ها به عنوان سازمان یادگیرنده در شهر تهران در چه جایگاهی قرار دارند؟	بر اساس معیار مأموریت و استراتژی در چه جایگاهی قرار دارند؟	نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس معیار آموزش خلاقیت و یادگیری در چه جایگاهی قرار دارند؟	غیر نرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق
	بر اساس معیار رهبری و توانمندسازی در چه جایگاهی قرار دارند؟	نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس معیار ارتباطات در چه جایگاهی قرار دارند؟	غیر نرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق
	بر اساس معیار نیروی کار دانشی در چه جایگاهی قرار دارند؟	غیر نرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق

• از آنجا که مقدار sig آزمون بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است و تعداد تفاوت‌های مثبت بیشتر از تعداد تفاوت‌های منفی است فرض صفر رد می‌شود و فرض مقابل پذیرفته می‌شود. بدین ترتیب می‌توان ادعا نمود که میانگین متغیر توانمندسازی نیروی کار دانشی در دانشگاه‌ها در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین نیست.

• با توجه به اینکه حد پایین و حد بالا با هم دیگر هم علامت هستند می‌توان نتیجه گرفت که میانگین متغیر رهبری و توانمندسازی در دانشگاه‌ها در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

۴-۲-۳-۴. مراکز علمی و کاربردی به عنوان سازمان یادگیرنده

در تحقیق کنونی به بررسی این مسئله می‌پردازد که مراکز علمی و کاربردی بر اساس معیارهای سازمان یادگیرنده در چه جایگاهی قرار دارد؟ نتیجه حاصل از آزمون‌ها در جدول ۶ به شکل خلاصه نشان داده شده است.

• از آنجا که مقدار sig آزمون بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است فرض صفر رد می‌شود و فرض مقابل پذیرفته می‌شود. میانگین متغیر توسعه ارتباطات در دانشگاه در وضعیت

جدول ۶. خلاصه یافته های بررسی مراکز آموزش علمی و کاربردی بزرگ سالان؛ ماخذ: نگارندگان.

سؤال اصلی	سؤال فرعی	نوع توزیع داده‌ها	فرض محقق	نتیجه آزمون فرضیه
مراکز آموزش علمی و کاربردی بزرگسالان به عنوان سازمان یادگیرنده در شهر تهران در چه جایگاهی قرار دارند؟	بر اساس معیار مأموریت و استراتژی در چه جایگاهی قرار دارند؟	نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس معیار آموزش خلاقیت و یادگیری در چه جایگاهی هستند؟	غیر نرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق
	بر اساس معیار رهبری و توانمندسازی در چه جایگاهی هستند؟	غیر نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس معیار ارتباطات در چه جایگاهی قرار دارند؟	نرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق
	بر اساس معیار نیروی کار دانشی در چه جایگاهی قرار دارند؟	غیر نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق

از آنجا که مقدار Sig آزمون در متغیرهای مأموریت و استراتژی و توسعه ارتباطات بیشتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر نرمال بودن توزیع متغیرها تایید می‌شود و بنابراین برای ادامه بررسی‌ها باید از آزمون پارامتریک مقایسه میانگین تک نمونه ای استفاده نمود. در خصوص متغیرهای آموزش خلاقیت و یادگیری، رهبری و توانمندسازی و توانمندسازی نیروی کار دانشی مقدار Sig کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر نرمال بودن توزیع متغیرها رد می‌شود و برای ادامه بررسی‌ها باید از آزمون ناپارامتریک استفاده کرد.

• با توجه به اینکه حد پایین و حد بالا با هم دیگر هم علامت هستند می‌توان نتیجه گرفت که میانگین متغیر مأموریت و استراتژی در مراکز آموزش علمی و کاربردی بزرگسالان در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

• از آنجا که مقدار sig آزمون بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است و تعداد تفاوت‌های مثبت بیشتر از تعداد تفاوت‌های منفی است فرض صفر رد می‌شود و فرض مقابل پذیرفته می‌شود یعنی میانگین متغیر آموزش خلاقیت و یادگیری در مراکز علمی و کاربردی بزرگ سالان در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین نیست.

• از آنجا که مقدار sig آزمون کوچک‌تر از ۰/۰۵ است و تعداد تفاوت‌های مثبت بیشتر از تعداد تفاوت‌های منفی

است فرض صفر پذیرفته می‌شود. یعنی میانگین متغیر رهبری و توانمندسازی در مراکز علمی و کاربردی بزرگ سالان در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

• از آنجا که حد بالا میانگین‌ها مثبت و حد پایین میانگین‌ها منفی است (هم علامت نیستند)، فرض صفر پذیرفته نشده و بنابراین می‌توان اظهار نمود که مراکز آموزش علمی و کاربردی بزرگسالان در وضعیت کنونی از نظر متغیر توسعه ارتباطات در وضعیت پایین قرار ندارند. • از آنجا که مقدار sig آزمون کوچک‌تر از ۰/۰۵ است و تعداد تفاوت‌های مثبت بیشتر از تعداد تفاوت‌های منفی است فرض صفر پذیرفته می‌شود یعنی می‌توان ادعا نمود که میانگین متغیر توانمندسازی نیروی کار دانشی در مراکز علمی و کاربردی بزرگ سالان در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است.

۴-۲-۳-۵. مدارس به عنوان سازمان یادگیرنده

در تحقیق کنونی به بررسی این مسئله می‌پردازد که مدارس بر اساس معیارهای سازمان یادگیرنده در چه جایگاهی قرار دارد؟ نتیجه حاصل از آزمون‌ها در جدول ۷ به شکل خلاصه نشان داده شده است.

از آنجا که مقدار Sig آزمون در متغیرهای مأموریت

جدول ۷. خلاصه یافته‌های بررسی مدارس؛ ماخذ: نگارندگان.

سؤال اصلی	سؤال فرعی	نوع توزیع داده‌ها	فرض محقق	نتیجه آزمون فرضیه
مدارس به عنوان سازمان یادگیرنده در شهر تهران در چه جایگاهی قرار دارند؟	بر اساس معیار مأموریت و استراتژی در چه جایگاهی قرار دارند؟	نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس معیار آموزش خلاقیت و یادگیری در چه جایگاهی قرار دارند؟	نرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق
	بر اساس معیار رهبری و توانمندسازی در چه جایگاهی قرار دارند؟	نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس معیار ارتباطات در چه جایگاهی قرار دارند؟	نرمال	میانگین پایین است	تایید فرض محقق
	بر اساس معیار نیروی کار دانشی در چه جایگاهی قرار دارند؟	غیر نرمال	میانگین پایین نیست	رد فرض محقق

و استراتژی، آموزش خلاقیت و یادگیری، رهبری و توانمندسازی و توسعه ارتباطات بیشتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر نرمال بودن توزیع متغیرها تایید می‌شود و بنابراین برای ادامه بررسی‌ها باید از آزمون پارامتریک مقایسه میانگین تک نمونه ای استفاده نمود. در خصوص متغیر توانمندسازی نیروی کار دانشی مقدار Sig کمتر از ۰,۰۵ است، فرض صفر نرمال بودن توزیع متغیرها رد می‌شود و برای ادامه بررسی‌ها باید از آزمون ناپارامتریک استفاده کرد.

• با توجه به اینکه حد پایین و حد بالا با هم دیگر هم علامت هستند می‌توان نتیجه گرفت که میانگین متغیر مأموریت و استراتژی در مدارس در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

• از آنجا که حد بالا میانگین‌ها مثبت و حد پایین میانگین‌ها منفی است (هم علامت نیستند)، فرض صفر پذیرفته نشده و بنابراین می‌توان اظهار نمود که مدارس در وضعیت کنونی از نظر متغیر آموزش خلاقیت و یادگیری در وضعیت پایین قرار ندارند.

• با توجه به اینکه حد پایین و حد بالا با هم دیگر هم علامت هستند می‌توان نتیجه گرفت که میانگین متغیر رهبری و توانمندسازی در مدارس در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

• با توجه به اینکه حد پایین و حد بالا با هم دیگر هم علامت هستند می‌توان نتیجه گرفت که میانگین متغیر توسعه ارتباطات در مدارس در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین است. (فرض محقق)

• از آنجا که مقدار sig آزمون بزرگ‌تر از ۰/۰۵ است فرض صفر رد می‌شود و فرض مقابل پذیرفته می‌شود یعنی میانگین متغیر در توانمندسازی نیروی کار دانشی در مدارس در وضعیت موجود از نظر پاسخ دهندگان پایین نیست.

۳-۴. مقایسه نظر پاسخگویان در خصوص وضعیت موجود عوامل موثر در بروز شهر یادگیرنده

در مقاله حاضر برای مقایسه نظر پاسخگویان از تحلیل

واریانس (ANOVA) استفاده شده است. متغیرهای مستقل در این بخش متغیر سازمان محل خدمت (با چهار سطح، شهرداری، آموزش و پرورش، دانشگاه، سازمان‌های متوسط و کوچک)، سطح تحصیلات (با سه سطح، دکتری، کارشناسی ارشد، کارشناسی) و جایگاه سازمانی (با چهار سطح، هیئت علمی، مشاور، مدیر ارشد، مدیر اجرایی، کارشناس) هستند. یافته‌های حاصل از تجزیه و تحلیل واریانس در سؤال‌ها اول و دوم به شرح زیر می‌باشد. در سؤال اول بررسی شد آیا بین نظرات پاسخ دهندگان در خصوص جایگاه شهر تهران بر اساس معیارهای شهر یادگیرنده در تحقیق کنونی اختلاف معناداری وجود دارد یا خیر؟ آزمون تحلیل واریانس اختلاف بین نظر پاسخ دهندگان در معیار سطح تحصیلات و سازمان محل خدمت را نشان می‌دهد و در خصوص سؤال دوم که آیا بین نظرات پاسخ دهندگان در خصوص گام‌های ایجاد شهر یادگیرنده در شهر تهران اختلاف معناداری وجود دارد یا خیر؟ اختلاف معناداری بین نظرات پاسخ دهندگان مشاهده نشد. در خصوص سؤال اول بر اساس معیار سطح تحصیلات، در متغیر توانمندسازی نیروی کار دانشی تفاوت معناداری مشاهده شده است (۰,۰۱۱ = sig). برای شناسایی نقاط اختلاف بین شرکت کنندگان تحقیق کنونی از آزمون تعقیبی LSD استفاده شده است. یافته‌های نشان می‌دهد که بین شرکت کنندگان دارای سطح تحصیلات کارشناسی و سطح تحصیلات کارشناسی ارشد (sig = ۰,۰۰۳) اختلاف معناداری وجود دارد. همچنین از نظر معیار سازمان محل خدمت در سؤال اول بین نظرات پاسخ دهندگان تحقیق کنونی از نظر آموزش خلاقیت و یادگیری، رهبری و توانمندسازی و توسعه ارتباطات تفاوت معناداری مشاهده می‌شود. (به ترتیب sig = ۰,۰۰۶، sig = ۰,۰۱۰ و sig = ۰,۰۱۰). یافته‌های آزمون LSD نشان می‌دهد که بین شرکت کنندگان تحقیق کنونی از نظر معیار سازمان محل خدمت در زمینه میزان یادگیرنده بودن شهر تهران در این نقاط اختلاف معناداری وجود دارد:

• در متغیر آموزش خلاقیت و یادگیری بین شرکت کنندگان شاغل در آموزش و پرورش و شهرداری

(sig = ۰,۰۱۳)

- در متغیر آموزش خلاقیت و یادگیری بین شرکت کنندگان شاغل در دانشگاه و شهرداری (sig = ۰,۰۰۳)
- در متغیر رهبری و توانمندسازی بین شرکت کنندگان شاغل در سازمان‌های کوچک و متوسط و آموزش و پرورش (sig = ۰,۰۰۶)
- در متغیر رهبری و توانمندسازی بین شرکت کنندگان شاغل در آموزش و پرورش و شهرداری (sig = ۰,۰۰۲)
- در متغیر توسعه ارتباطات بین شرکت کنندگان شاغل در آموزش و پرورش و شهرداری (sig = ۰,۰۰۷)
- در متغیر توسعه ارتباطات بین شرکت کنندگان شاغل در سازمان متوسط و کوچک و شهرداری (sig = ۰,۰۱۷)
- در متغیر توسعه ارتباطات بین شرکت کنندگان شاغل در دانشگاه و شهرداری (sig = ۰,۰۳۰).

۵. نتیجه گیری و جمع بندی

در این پژوهش، باتوجه به اینکه یکی از ویژگی‌های شهر یادگیرنده تعریف مأموریت و استراتژی شهر و آگاهی شهروندان از آن است به نحوی که کلیه آموزش‌ها و فعالیت‌های شهروندان در جهت پیشبرد اهداف و استراتژی‌های شهر و هم سو با آن باشد، نتایج تحقیق نشان می‌دهد که میانگین متغیر مأموریت و استراتژی در شهر تهران پایین است، بنابراین وظیفه مسئولان و مدیران شهری است که ابتدا مأموریت و استراتژی شهر تهران را تعریف کنند، همچنین تلاش کنند تا کلیه شهروندان از مأموریت شهر اطلاع یابند و در جهت تحقق آن مشارکت نمایند و نیز برنامه های آموزش و یادگیری شهروندان را هم سو با مأموریت شهر تدوین نمایند تا در نهایت هدف و مأموریت شهر تحقق یابد. لذا باید با حضور کلیه ذی‌نفعان برنامه ریزی یکپارچه‌ای در جهت یادگیری مادام‌العمر شهروندان هم سو با اهداف و استراتژی‌های تدوین شده، انجام گیرد. همچنین یک شهر یادگیرنده برای حضور در رقابت جهانی نیازمند داشتن زیر ساخت‌های لازم برای ارتباطات جهانی است و از این رو شهرهای یادگیرنده باید زیرساخت‌های لازم شهرهای مجازی را نیز داشته باشد، یکی از مؤلفه های مورد بررسی در تحقیق حاضر

نیز توسعه ارتباطات بود که با توجه به یافته های پژوهش با وجود گام‌هایی که در توسعه ارتباطات در شهر تهران صورت گرفته است، هنوز فناوری اطلاعات و ارتباطات جایگاه خود را در شهر تهران و در میان شهروندان نیافته است. بنابراین با توجه به اینکه توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات مجازی پیش زمینه تحقق شهر یادگیرنده است و همچنین با توجه به یافته های پژوهش در تحقق شهر یادگیرنده نیاز است علاوه بر اینکه زیرساخت‌های فن آوری اطلاعاتی و الکترونیک لازم باید فراهم گردد، همچنین باید زمینه استفاده از کامپیوتر و اینترنت برای کلیه شهروندان فراهم گردد و آموزش‌های لازم به کلیه شهروندان به ویژه شهروندانی که امکان آموزش از کانال‌های رسمی را ندارند، توسط سازمان‌های دخیل در امر یادگیری شهروندان صورت گیرد.

در شهر یادگیرنده، یادگیری مادام‌العمر دیگر تنها یک بخش از آموزش و تعلیم نیست، آن یک اصل راهنما برای مشارکت تمام حوزه‌ها در زمینه‌های یادگیری است. در شهر یادگیرنده چنین دیدگاهی اجرایی خواهد شد و همه شهروندان، بدون استثنا، می‌توانند فرصت‌هایی برابر برای پاسخ به نیازها در جهت تغییر اجتماعی و اقتصادی داشته باشند و فعالانه برای ساختن آینده شهرشان فعالیت کنند، با توجه به اینکه تحقق هدف شهر یادگیرنده نیازمند مشارکت سازمان‌های مختلف شهر که در آموزش شهروندان نقش دارند و همچنین مشارکت کلیه شهروندان به صورت یکپارچه است. در این پژوهش نیز سازمان‌های شهرداری، دانشگاه، آموزش و پرورش و سازمان خصوصی متوسط و کوچک که در امر یادگیری و فرایند اجتماعی سازی شهروندان نقش دارند مورد توجه قرار گرفتند، برای تحقق هدف شهر یادگیرنده نیاز است، نقش و وظیفه هر یک از سازمان‌های مسئول در امر آموزش شهروندان در تحقق مأموریت شهر یادگیرنده تعریف شود. جهت استفاده بهینه از پتانسیل‌های انسانی موجود در شهر باید امکان مشارکت و هم اندیشی گروهی در میان نهادها، سازمان‌ها و شهروندان فراهم گردد. در این پژوهش پیشنهاد می‌شود شورایی با نام شورای شهر یادگیرنده متشکل از تصمیم گیرندگان و مسئولین

2010)

Gertler, Mertic.s and David A. Wolfe. 2004. "Local Social Knowledge Management: Community Actors, Institution and Multilevel Governance in Regional Foresight Exercises", *Futures*, Vol.36, pp.45-65.

Hsien, Liao Shu, Chang Wen-Jung and Wu Chi- Chuan. 2010. "An Integrated Model for Learning Organization with Strategic View: Benchmarking in the Knowledge-Intensive Industry", *Expert System with Applications*, No.37, pp.3792-3798.

Humysman, Marleen. 2000. "An Organizational Learning Approach the Learning Organization", *European Journal of Work and Organizational psychology*, Vol.9, No.2, pp.133-145.

Kilpatrick, Sue, Margaret Barrett and Tammy Jones. 2003. "Defining Learning Communities", *CRLRA Discussion paper D1*, University of Tasmania.

Longworth, Norman. 2006. "Learning Cities, Learning Regions, Learning Communities, Lifelong Learning and Local Government", *Routledge*.

Melek, Demirel. 2009. "Lifelong Learning and School in the Twenty- First Century", *Procedia Social and Behavioral Sciences*, No. 1, PP.1709-1716.

Sandbrook, Ian. 2009. "A Learning City Perspective", *Inquiry into the future for lifelong learning (IFLL)*. Paper 5.

Shikshantar, The People's Institute for Rethinking Education and Development. 1999. "Udaipur as a Learning City", *Draft for Comment of Friday, Udaipur,*

سازمان‌های دخیل در آموزش شهروندان تشکیل شود. با توجه به حضور مسئولین و نمایندگان بخش‌های مختلف آموزش شهروندان امکان تدوین برنامه یکپارچه یادگیری مادام‌العمر برای کلیه شهروندان در تمام طول زندگی‌شان فراهم می‌شود. در این شورا استراتژی و اهداف شهر یادگیرنده تهران تعریف گردد. با توجه به ظرفیت‌ها و امکانات هر یک از مناطق شهر تهران استراتژی و اهداف هر یک از مناطق جهت تحقق هدف شهر یادگیرنده تهران مشخص شود. از سویی دیگر با توجه به اینکه می‌توان هدف کلان تحقق شهر یادگیرنده را به صورت جزء در قالب پروژه‌هایی تعریف کرد. وظیفه هر یک از مناطق در قالب پروژه‌ای مشخص شود. با توجه به اینکه یکی از اهداف شهر یادگیرنده حضور در رقابت جهانی و رشد اقتصادی در سطح محلی می‌باشد، لذا تحقق شهر یادگیرنده نیازمند فراهم کردن امکان شناخت مزایای نسبی شهر و شناساندن این قابلیت‌ها و استفاده از آن‌ها در سطح منطقه ای و جهانی است.

منابع و ماخذ

آذر، عادل، مؤمنی، منصور (۱۳۸۳) آمار و کاربرد آن در مدیریت، جلد اول، چاپ دهم، انتشارات سمت.
مارکوارت، مایکل (۱۳۸۵) ایجاد سازمان یادگیرنده: توسعه‌ی عناصر پنج‌گانه برای یادگیری سازمانی، ترجمه محمد رضا زالی، دانشگاه تهران، مرکز کارآفرینی.
مؤمنی، منصور (۱۳۸۹) تحلیل‌های آماری با استفاده از spss، نشر مؤلف (منصور مؤمنی).

Di Sivoa, Michele and Daniela Ladiana. 2010. "Towards a learning city the neighborhood lab and the lab net", *Procedia Social and Behavioral Sciences*, No.2, pp. 5349- 5356.

Faris, Ron. 2006. " Learning Cities: Lesson Learned, in Support of Vancouver Learning city Initiative" <http://www.members.shaw.ca> (accessed October 3,

Rajasthan.

Teare, Richard, Dealtry Richard.1998.
“Building and Sustaining a Learning Or-
ganization”, The Learning Organization,
Vol.5, No.1, PP.47-60.

مدیریت شهری

دوفصلنامه مدیریت شهری

Urban Management

شماره ۳۱ بهار و تابستان ۹۲

No.31 Spring & Summer

۱۵۶